

IZHAJA OB
ČETRTKIH
UREDNIŠTVO IN UP
LJUBLJANA, BREG 10
POŠT PREDAL ŠT. 345
RAČ. POST. HRAN V
LJUBLJANI ŠT. 15.393

DRUŽINSKI TEDNIK

ILUSTROVAN TEDNIK ZA POUK IN ZABAVO

POSAMEZNA
ŠTEV. 2 DIN
NAROČNINA I LETO
80, % LETA 40, % L
TA 20 DIN V ITALIJI
NA LETO 40 L, HRAN
CUI 60 F. AMERIKI 2 \$

IV. leto

V Ljubljani, 3. marca 1932

Štev. 10

Iskal je zlato — in izumil porcelan

(Glej stran 2)

Veliki dobitek

Napisal H. M. Bačevski

Gospa Leta Frydagova je sedela pri oknu svoje spalnice in zamišljeno gledala vrvenje ljudi dolni na ulici. Stotine in stotine ljudi je hodilo tod mimo in le redko kdo je stopil v njeno prodajalno in kaj kupil. E, da, težki časi zasilnih odredb in brezposelnosti! Človek vsak dan s strahom seže v blagajno in se vpraša: „Kako naj kuham, da bo cenejše?“

O, kako lepo je bilo še pred štirinajstimi, petnajstimi leti, ko je sedela še kot deklica pri tem oknu! Oče in mati svoji edinki pač nista odbila nobene želje. Dokler ni dobri papa nekega dne za zmerom zaprl svojih oči in je vsa strta mati dan za danem silila: „Leta, tujcev ne maram v trgovini; poroči se, da bo mož vodil drogerijo.“ Saj Leta bi tudi hotela — a koga naj vzame?

Tedaj pa je Amor pripeljal v hišo Konrada Frydaga, visokega in slokega kakor Leta, izobrazenega, vlijudnega in sposobnega za trgovino; skratka, vzor moža, zeta in trgovca. In stara, ugledna drogerija je vzvetela pod njegovim vodstvom in Leta in njena sreča sta tudi vzveteli. Prav posebno še tedaj, ko je v posteljici zacepetala Neda s svojimi rožnimi nožicami.

Mlada žena pri oknu je vzdihnila. Kako dolgo je že od takrat! Neda je hodila v tretjo gimnazijo, Kamilo v drugi razred ljudske šole, in Eka je v svojem gnezdecu že energično kazala svojo voljo. Med brezkrbno prošlostjo in sedanostjo je bila doba draginje in inflacije in davkov — vse bede težkih povojnih časov.

Kolikokrat je zdaj Konrad imel gube na čelu, kadar je zaprl trgovino in prišel gor. Koliko ur je prebil z računanjem in preudaranjem, venomer opozarjajoč: „Žena, varčuj, kjer le moreš, kupčija je slaba.“

Prej jo je dostikrat imenoval svoj „veliki dobitek“. V šali ga je rada na to spomnila. Tedaj jo je vselej vzel v naročje in rekel: „Vem, Leta, dobro vem, da si mi več vredna kakor deset milijonov tolarjev; toda pravi, resnični veliki dobitek le nisi, zakaj drugače bi lahko poplačal svoje dolgove, vse na novo preuredil in še bi nama lepi denarci ostali.“

Gospa Leta je spet globoko vzdihnila. Kakor rada bi pomagala svojemu dragemu „starem“ — a

kako? Krompirja v oblicah s soljo pri najboljši volji ne more nositi na mizo, v leseni cokljah tudi ne more hoditi, in na dedičine se tudi ne more več zanašati, odkar je dobra mamica mrtva...

Misli se pode v njeni glavi, toda rešilne med njimi ni. Naposled seže, da bi se malo razvedrila, po novem „Družinskom listu“. Gleda, lista, čita in se zdrzne.

4. osminko srečke razredne loterije,

5. vseletno naročnino na „Družinski list“.

Leta se je zasmajala. Isto vprašanje si je sama že tolifikrat zadal, da je bila od njega skoraj neumna, pa ni znala dobiti odgovora nanj. Kako se iznebiti dolgov — da, kako?

Segla je po svinčnik v predpanski žepu in začela risati hieroglife na rob „Družinskega lista“. In iznenada, sama ni vedela kdaj in kako, so se pojavile na papirju

našnjih časih najhitreje iznebit dolgov?“

„Kaj pa naj spet to bo?“

Pokazala mu je ilustrovani list. Prebral je. In vrgel časopis na mizo.

„Neumno vprašanje! Kakor da bi se danes sploh kdo znal iznebiti dolgov! Še bolj se zakoplješ vanje! Ti ljudje bi najbrž radi napravili statistiko, koliko ljudi ima današnji dolgove. Pusti te reči, ženka! Daj mi rajši poljub in porini sem škatlo s smotkami; tri so menjata še notri.“

Gospa Leta je razposajeno potegnila moža za ušesa in se skrivnostno namuznila:

„Boš že videl, Konradek, da bom res še tvoj veliki dobitek!“ in mu vteknila v usta zahtevano smotko. — — — — —

Osem tednov nato je pisalo uredništvo „Družinskega lista“:

„Spoštovana gospa!

Med 48.734 odgovori, ki smo jih dobili na naše sodobno vprašanje in ki smo jih pregledovali noč in dan, je razsodišče soglasno priznalo vašemu odgovoru prvo nagrado. Prilagamo Vam srečko št. 342.124 razredne loterije in Vam želimo, da zadenete glavni dobitek.“

Leta Frydagova je bila vsa srečna, presrečna; toda... čez tri tedne bo žrebanje in tedaj... tedaj... Najrajsi bi svojemu možu vse priznala. Le iztežka se je premagala. Stokrat na dan je vzela v roke srečko in jo ljubeče ogledovala. Dokler ni naposled dognala: ta srečka mora prinesti srečo — zakaj njej je bilo 34 let, 42 njenemu Konradu, 12 Nedi, 4 Eki in 1+2+4 je Kamilo, kako se vse sijajno ujema!

Naposled — vse te dni je bila tako razburjena, da jo je mož silil, naj gre k zdravniku za živčne bolezni — naposled je prišlo odrešenje. S trepečočimi prsti je prijela in razgrnila seznam dobitkov... 342.124... „Juhe! 50.000! Trideset tisoč... tri... deset... tisoč!“ Trikrat je Leta ponovila številko, kakor molitev, in potem začela jokati. Tako jo je dobil njen mož.

„Ali je mogoče, srček?“ je vzkliknil in glas se mu je tresel. „Jaz pa sem se ti smejal tisti večer — še veš?“ Potegnil jo je k sebi in vzel njeno glavo v svoje roke.

„Ženka, srečko si res zadela — toda glavni dobitek pa le ni!“

„Seveda ni... kako bi tudi bil... ali ti nisem zdaj jaz tvoj edini in pravi glavni dobitek, Konradek?“

Gotovo jo poznate — Greta Garbo je, severna sfinga (Foto MGM)

Nagrado vprašanje

„Kako se v današnjih časih najhitreje iznebit dolgov?“

Pet najboljših odgovorov dobite nagrade:

1. celo srečko razredne loterije,
2. polovico srečke razredne loterije,
3. četrtnisko srečko razredne loterije,

besede: „Če dobim celo srečko in jo zadenem.“

„Ta odgovor pošljem!“ je zamrimala, „Pa čeprav dobim samo peto nagrado, pa tudi če nič ne dobim — ta odgovor pošljem! Bom vsaj imela šest tednov časa za upanje in strah!“

Zvečer se je ljubeče stisnila možu na kolena.

„Ti, stari, povej, kako se v da-

Znamenita 250 letnica

Iskal je zlato – izumil porcelan

Niso zmerom vrli učenjaki tisti, ki odkrijejo svetu kaj novega. Dostikrat so to spekulantje in pustolovei, ki so po naključju prišli na sled prirodnim skrivnostim in odkrili stvari, ki jih nikoli niti iskali niso.

Tak človek je bil tudi Johann Böttger, ki se je rodil pred 250 leti 4. februarja 1682 v Schleizu na Saškem. Njemu se mora človeštvo zahvaliti za odkritje načina, kako se izdeluje porcelan; dotlej so to skrivnost poznali samo Kitaci, ki pa je niso nikomur izdali.

Knezom se hoče zlata...

Konec 17. stoletja je bila doba, ko se je Nemčija počasi začela popravljati od strahot 50 letne voje. Bila je tudi doba absolutizma nemških knezov, ki se je po omenjeni vojni še posebno razvil. In ti knezi in kralji so najrajši sanjali o zlatu. Posebno lakomna nanj sta bila pruski kralj Friderik III. in saški kralj Avgust Močni. Prvi je izdal velikanske svote denarja za nove zgradbe, ki so morale biti razkošno opremljene, drugi pa ga je zapravljal za vojaštvo, ljubice in pojedine. In ker je bilo ljudstvo obubožano in davki niso dovolj vrgli, sta kralja hotela priti do zlata in s tem do denarja, s pomočjo alkemistov, ki so trdili, da znajo delati zlato iz nežlahtnih kovin.

Böttger je bil lekarniški učenec v Berlinu. Že takrat si je znal ustvariti sloves adepta, to je človeka, ki je že posvečen v vse tajnosti alkemistov. Komaj se je izučil, je že začel nastopati kot izdelovalec zlata. Njegova umetnost? Znal je izpreminjati svinčene gumbje v zlate. Bog ve odkod si je preskrel razne tinkture in „zlati prah“. Trdil je, da ga je sam izumil. Berlin takrat ni bil velik in kralj Friderik III. je kmalu zvedel za mladega čaravnika. Poklical ga je k sebi, da bi se prepričal o njegovih zmožnostih, toda Böttger se je zbal in zbežal v svojo saško domovino. Friderik pa ga je hotel na vsak način imeti v svoji bližini in je z diplomatsko noto zahteval od Saške, naj mu ga izroči. S tem je Böttgerjev sloves zelo zrasel. Zrasel je tako visoko, da je postal pozoren sam saški knez Avgust Močni, ki je poklical Böttgerja k sebi in ga dal zapreti, da bi izsilil od njega skrivnost izdelovanja zlata.

Kako naj napravi zlato, če ne zna?

Kaj je še ostalo ubogemu adeptu? Če reče, da sredstva za iz-

delovanje zlata nima, ga bodo mučili, ali pa kar obesili. Če pa reče, da ga ima, se mu bo prej ali slej isto zgodilo. Naj bo že kakorkoli, poskušali so zlepa in zgrada, toda ne obetanje bogastva in slave, ne grožnja s kolesom in vislicami ni mogla mladeniču iztrgati tajnosti ki je ni poznal. Ogromne svote denarja so potrosili za poizkus, toda o zlatu ni bilo duha ne sluga. Teda je Böttger, ki ni slutil nič dobrega, poskusil pobegniti v Avstrijo, kjer so bili takrat izdelovalci zlata zelo v časteh. Beg pa se mu ni posrečil.

Tej smoči se mora zahvaliti Böttger, da je danes tako slaven.

Avgust Saški je zaprl nesrečnega adepta v meišenski grad. Tu se je odločila njegova usoda. Nadaljevati je moral svoje poiskuse vpravo oboroženih stražnikov. Za nadzornika so mu postavili grofa Tschirnhausa, ki je bil takrat eden najbolj slavnih prvoroslovcov. Ta mož je pokazal Böttgerju novo pot. Bil je velik učenjak, izredno obsežnega znanja, razen tega pa tudi mož novih idej: Saška se mu mora zahvaliti za svojo prvo tovarno stekla. Napravil je za tiste čase najpopolnejše leče. Ukvajal se je tudi z mislio, kako bi iz saške gline izdelal kitajski porcelan, in je prišel s svojimi poizkusi že precej daleč. Tschirnhauen je spoznal Böttgerjeve sposobnosti in jih obrnil v pravo smer. Poznal je tudi Avgustovo skopost in jo znal obrniti v svoj namen.

Böttger je hotel napraviti iz gline talilnico, ki bi vzdržala najvišje temperature. Preiskal je celo vrsto raznih glin. Grof mu s svojimi poizkusi kazal pot. Ali je Böttger še zmeraj hrepel po tem, da bi odkril način pridobivanja zlata, ali pa je hotel s temi poizkusi premotiti kneza, ne vemo. Na vsak način pa je odkril leta 1704. neko rdečo, porcelanu podobno snov, in jo „predstavil“ knezu Avgustu kot prvo stopnjo kitajskega porcelana, ki je bil takrat zelo v modi. Izgovoril se je, da je ta porcelan „slučajno“ iznašel. S tem pa so prišli Böttgerjevi poizkusi na polje, odkoder se ni mogel več odtrgati. Pet let je iskal in trdovratno vztrajal pri delu, kjer bi bili drugi že po nekaj tednih omagali. Ne moremo si predstavljati, kako težko mu je bilo, da je bil neprestano zastražen in da ni mogel nikdar delati po svoji volji. Grof Tschirnhauen je umrl leta 1708. Böttger je bil še zmeraj jetnik. Leto nato je uspel.

V Böttgerjev zastraženi laboratorijs so prinesli vrečico belega pudra, ki ni bil iz moke ampak iz neke bele prsti.

Veliki izum

Prišel je tisti nerazumljivi trenutek, ki priča o Böttgerjevi genialnosti. Bil je skok iz vrste poizkusov, pot v sram in vendar — uspeh. Böttger je vzel puder in izžgal iz njega najfinješi, kitajskemu porcelanu enakovredni beli saški porcelan. Leta 1709, ko mu je bilo osem in dvajset let, se mu je veliki poizkus posrečil. Zlata ni našel, odkril pa je nekaj, kar je več vredno kakor zlato. Leto nato je v Meišnu začela delati prva tovarna porcelana v Evropi.

Za to odkritje je dobil Böttger baronski naslov — kakšna ironija za dosmrtnega jetnika! — dobil je denarja, da se je v njem kopal, toda ostal je jetnik. Tajnost izdelovanja porcelana je moral ostati doma! Böttger je opravil svojo nalogu. Zlata ni odkril in ga tudi več iskal ni, njegov duševni voditelj grof Tschirnhauen je bil mrtev in za tovarniškega ravnatelja adepta tudi niso mogli porabiti. Prišli so drugi ljudje. Izpopolnili so njegov izum in tako so nastale one vase, oni kipi skoraj prozorno bele barve in nežnih, leskečočih se pastelnih barv, ki jih ves svet občuduje.

Zalostni konec

Böttger je preživel svojo iznajdbo za deset let. Pravijo, da je večkrat hotel pobegniti in da je tudi Avstrijem prodajal svoj izum. Ko se mu ni posrečilo, je obupal. Začel je piti in zapravil v svoje premoženje.

Umrl je v revščini 13. marca 1719. Leto po njegovi smrti je zaslovela meišenska tovarna porcelana in njeni izdelki so nastopili svojo zmagovalno pot po vsej Evropi. Tako je postala last človeštva iznajdba, ki je moral Böttger zanj datu svojo prostost in življenje.

Ljubavno pismo

Mlad gospod se je zaročil in bi rad dal zaročenki darilo. Ker pa ne ve, za kaj naj se odloči, prosi svojo sestro, naj mu ona izbere kaj primerenega. Sestra gre v modno trgovino in kupi za zaročenko par usnjatih rokavic. Zase pa si kupi pri tej priliki svilnate hlačke. Toda prodajalka v naglici oba zavojčka zamenja in dobi zaročenka namestu rokavic hlačke. Zaročenec tega ne ve in priloži izvoljenki tole pismo:

„Nad vse ljubljena Anči! Pošiljam ti skromen dokaz svoje ljubezni in oboževanja. Obleči jih moraš vedno, kadar bova skupaj, da jih bom neprestano imel pred očmi in se jih bom

Vljudnost leta 1932

Tamavaj je bil nabito poln.

Neki gospod je vstal in ponudil neki dami sedež.

Dama se je prestražila tolike vljudnosti in omedlila.

Ko se je osvestila, se je gospodu zahvalila za njegovo ljubezni.

Tedaj je gospod omedel.

zmeraj moral dotikati. Toda ta moja želja je brezglava: saj jih bo gledalo sto in sto drugih oči! Morala jih bo večkrat osnažiti z bencinom, ker imajo mnogi gospodje umazane roke. Tudi jaz snažim svoje z bencinom. Glej, da jih ne zmočiš. Rumene madeže odpraviš s klorom. Tvoj Viktor.“

Greh

„Dobri gospod župnik, grešila sem! Mlad gospod je prišel k meni z belimi rokami in belimi manirami, oh, manirami! Nisem mu mogla reči ne. In zdaj mi je povedal zdravnik, da dobim otroka.“

„Otroci so dar božji. Naj ti bo odpuščeno. Iди domov in glej, da ne boš več grešila.“

„Bodite zahvaljeni, gospod župnik.“ Teden dni nato pride deklica vdručič k župniku.

„Dobri gospod župnik, grešila sem! Mladi gospod je spet prišel k meni. Rekel je, da najin otrok še ni kompleten. Lasje mu še manjkajo. In tedaj sem —“

„Velik je tvoj greh. Toda nebo ti ga bo še enkrat oprostilo, če prizedeš, da se poslej odrečeš svojemu grešnemu početju. Prisezi, otrok moj!“

„Ne morem prizeti, gospod župnik.“ „Ne moreš?“

„Ne. Zaradi otroka. Ne morem.“

„Zaradi otroka?“

„Da, gospod župnik. Mladi gospod je rekel, da mora vsak las posebej napraviti.“ („Muske“)

Sposoben akviziter

Sam Goggle je nabiral oglase za list „Buffalo Evening Standard Paper“. Nekega dne jebral v konkurenčnem listu oglas, v katerem je neki mister Jonathan Webster prodajal star Fordov avto. Mr. Goggle je šel nemudoma k njemu in ga vprašal, ali ne bi hotel dati oglas tudi za njegov list.

Mr. Webster je odkimal.

„Zakaj ne?“

„Ker sem avto že prodal.“

„Škoda — toda gotovo imate še kakega drugega, kar bi radi prodali.“

„Ne!“

„Morda kak star otroški voziček?“

„Ne!“

„Ali ne bi morda hoteli kaj kupiti?“

„Tudi ne.“

„Morda pa bi se hoteli oženiti?“

„Bog me obvaruj!“

„Potrebujete oskrbnico?“

„Ne.“

„Nemara bi se hoteli iznebiti starih oblek?“

„Niti v sanjah ne.“

„Ali bi želeli koga vzeti za svojega?“

„Ne!“

Sam Goggle potegne iz žepa beležnico:

„Tu imam seznam, morda bi bilo kaj primerenega za vas. Poslušajte: Preklic obrekovanja — Ne jamčim za dolgo svoje žene — Pouk rumbe — Massa — Sredstvo proti jecljanju, bradavicam in dlakam v nosu — Če vas popek srbi — Pes se je zatekel...“

„Stojte! Glejte, da pri priči zapustite mojo hišo! Če ne prestanete s svojim abotnim čvekanjem, me bo še kap zadeba!“

„Imenitno — kolikšna naj bo osmrtnica??“

Radio aparati tvrdke

Jugošport - Ljubljana

Dalmatinova ul. 13

so najmodernejši, so zelo selektivni. — Sprejem izredno čist in močan. — Ugodne cene!

Naša anketa

Dve naši dekleti

Mija Lamovškova

„Gospodična Mija, povejte mi kaj o sebi!“

„Kaj bi vam pravila? Kaj bi mogla povedati?“

Zamišljeno je pogledala s svojimi velikimi temnimi očmi — malo lepših bi našel v Ljubljani.

Pa je le šlo:

„Pred leti sem bila v neki veliki ljubljanski trgovini,“ mi je rekla. „Pa je prišlo tisto, kar se danes tako rado zgodi. Nekega dne sem ostala brez službe...“ Šla je za delavko v Bončeve kartonažno tovarno. Osem ur na dan dela škatlice. Okoli štirideset tovarišev ima v oddelku, kjer dela. Po drugih oddelkih jih je pa še dosti več.

Z delom je zadovoljna. Delo je! Tako jih je, ki so danes brez njega. Čeprav je dostikrat prav grenačka zavest, da mora biti navadna delavka.

Da, časih je hotela biti igralka. Mladostne sanje, ki tako malokdaj postanejo resnica. Denarja ni bilo za šole. Služiti si je bilo treba kruh.

Dostikrat igra na diletaških odrih. Dobro igra, so mi rekli.

Zmeraj vesel je njen obraz. „Ali vam ni nikdar hudo, gospodična Mija?“ sem jo vprašal.

„Hudo? Tudi če mi je! Kaj bi se morala resno držati in jokati? Saj jok ni vse. Če se smejem, ni še rečeno, da se tudi sreče.“

„Da bi bila srečna, ne morem reči...“ V vsakem človeku je črv, ki ga grize.

Nervozno ji je zadrhtela roka. Za trenutek mi je na njej obstal pogled. Lepa je ta roka. In sledovi dela so na njej...

„Po čem hrepenite?“

„Kaj bi vam pravila? Po tem, po čemer sem že nekdaj. In če ne bi bilo mogoče? Pa saj ni. S hrepenenji je križ. Čim manj jih ima človek, tem bolje je zanj. Vsa so preveč nedosegljiva. Bom pa skromnejša. Uradnica bi bila rada, z dobro službico. Čez dan bi delala, zvečer pa bi hodila v gledališče. Sicer hodim že zdaj. Enkrat na teden, na stojišče. Pet dinarjev človek že utripi. Dosti več mi pa ne ostane.“

„Kaj pa enakopravnost moških in žensk?“

„Koliko je poklicev, kjer ženske ne bi mogle moškega nadomestiti? Naštete mi jih! Jaz bi še k vojakom šla, če bi smela!“ se je zasmajala.

B. R.

Julka Ahčinova

Danes vam predstavljamo gospodično Julko Ahčinovo iz Kandije pri Novem mestu, prvo gospodično v naši anketi, ki ne živi v Ljubljani.

Borba za življenje je vrgla danes ženske v vse stanove. V poklicih, kjer

še pred nekaj leti ni bilo videti ženske, so danes na vodilnih mestih.

Gospodična Ahčinova je fotografka.

Nekoč je videla prav lepe fotografije. Rekla je, da bi tudi njo mikalo delati kaj takega. „Poskusimo,“ je rekel gospod fotograf. „Pa poskusimo,“ je rekla ona. „Saj bo šlo!“

In šlo je.

Danes je gospodična Ahčinova izučena fotografka in dela v fotografiskem ateljeju „Gvido“ v Kandiji pri Novem mestu.

Vesela je in družabna. Kar poglejte! Še na sliki se smeje! Pôje, da bi človek mislil, da ima najmanj konservatorij za sabo. Čeprav je s svojim poklicem zadovoljna, mislim, da si ni izbrala pravega. Pevka bi morala biti.

To bo pomagalo!

„Danes ste pa strašno bledi, gospodična Nežika.“

„Res? Hitro mi kaj povejte, da zardim!“

Dvoumno

V „Butalski trobenti“ sem našel tale oglas:

„Pes se proda! Žre vse! Posebno rad ima otroke!“

Neredno

„Zakaj pa niste prinesli moje prtljage v vagon, nosač? Saj vlak že odhaja!“

„S prtljago je že vse v redu, gospod. Le vi ste sedli v napačni vlak.“

Iznajdljiva Evica

Mati: „Evica, še enkrat ti rečem, če te bom videla, da boš mučila mačko, bom s teboj prav tako napravila. Vščipnila te bom v ušesa in nabila te bom!“

Evica (po kratkem premišljanju): „Mamica, jo bom pa rajši za rep vlekla!“

Človeka spozaš tudi po - palcu

Hiromanti, ki prerokujejo človeku usodo in značaj iz roke, pravijo, da tudi roka govori svojo govorico. Človekov značaj da je mogoče takoj spoznati že po — palcu.

In res; nekaterim palec že sam od sebe štrli od ostalih prstov. Drugim se vedno tesno prilega ostalim prstom. Hiromanti pravijo, da so ljudje, ki jim palec štrli od ostalih prstov, radi nedovisni. Ne puste se vplivati od drugih in hočejo vedno uveljaviti svojo voljo.

Ljudje, ki jim palec več ali manj prilega kazaleu, so navadno sužnji svoje okolice, svoje volje ne morejo uveljaviti. Drugi s svobodnejšo voljo vplivajo na njih življenje.

So tudi ljudje, ki nehote skrivajo palec pod prste. Otroci, katerih razum in sploh duševnost še ni razvita, navadno vtaknejo palec v dlan pod prste. Tudi pri slaboumnih in paralitikih opazimo, da skrivajo palec na ta način. Umirajoči tudi tako „skrivajo“ palec, ko izdihnejo.

Zdrav človek, ki skriva palec, je po značaju tak, da rad skriva svoje misli in čuvstva pred drugimi. Časih je to tudi dokaz, da je tak človek bojazljivec, brez odločne volje.

Človek, ki mu palec stalno štrli od kazaleca, je velik sebičenž, govori samo o sebi in nikdar ne pomisli, da so še drugi na svetu. Zaradi teh lastnosti so taki ljudje navadno predrnji, nesramni in neusmiljeni. Časih celo nasilni in surovi.

Palec — izraz osebnosti

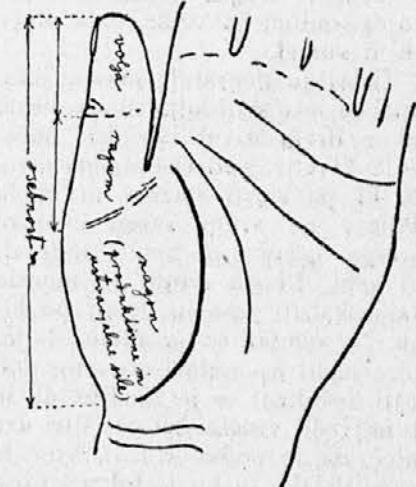
Velikost in oblika palca pa sta izraz celotne človeške osebnosti, trde hiromanti.

Doma imajo posestvo. Kaj rada smukne tja, kadar je prosta. Toliko lepih spominov jo veže na dom! Pomaga staršem. Tudi za vile prime. Še krave pase, če je treba. „Saj je lepo v mestu,“ pravi, „toda na kmetih je dosti lepše.“

Skrtilih želja ima nič koliko. Odkrila pa je le eno: da bi imela kdaj skromen, miren dom.

manti. Prvi (nohtovni) členek palca kaže človeško voljo. Drugi členek kaže razum, tretji, ki mu pravijo hiromanti tudi „Venerin griček“, pa kaže človekovo nagonsko moč.

Tako opazimo, da je nagonski del človekove osebnosti večinoma največji. Znano je, da igra v življenju važno vlogo nagonsko življenje (instinkt, nagon po samohranitvi in samoobrambi, spolnost itd.). Ljudje s kratkim prvim palčevim in daljšim drugim členkom so slabici, nimajo močne volje. Njih

razumska moč in nagon prevladujeta. Če sta prva dva člena palca enako dolga, je osebnost tega človeka harmonična celota volje in razuma.

Naposled je človek, ki ima prvi členek v primeri z drugim dolg, energičen in celo brutalen pri uveljavljanju svoje volje. Manjka mu pa razuma in logike.

Če hočeš torej spoznati osebnost človeka, poglej, kakšen palec ima. Po razmerju med palčevimi členki boš videl, ali je slabici ali močne volje, razumski ali nagonski človek. Upoštevati moraš zlasti moč njegove volje (dolgot prvega člena!), ker ima človek z močno voljo v življenju lahko več uspeha kakor slabici. Tudi morebitne slabe lastnosti lahko omili ali zatre s svojo voljo. Znano je tudi, da postanejo slabici ljudje, ki izgube palec pri nesrečah, operacijah itd.

HUMOR

Nemška temeljitos

Novi pisarniški ravnatelj pride prvič v urad in vidi, da so vse police natrpano polne starih aktov. Zato se pismeno obrne na višjo oblast, ali ne bi smel dati vse te zastarele akte požgati. In dobi brzozavni odgovor:

„Dovoljeno. Pod pogojem, da ne pravite prej duplike.“

*

„Zob te boli? Če bi bil moj, bi ga dal takoj izruvati.“

„Tudi jaz bi tako storil... če bi bil tvoj.“

Ženo bo dobil

Janezek je z velikim zanimanjem poslušal zgodbo o ustvarjenju Eve. Ko so doma nekaj dni nato dobili obisk in je bil Janezek že v postelji, ga je nenadoma začelo ščipati po želodcu. Mama ga dobi vsega objokanega. Prižge luč in vidi, kako pritiska roko na levo stran in prestrašeno gleda.

„Kaj pa ti je?“ ga vpraša mamica v skrbeh.

„Oh, draga mama, mislim, da bom ženo dobil.“

Molččenost

„Ali bi vam lahko nekaj zaupal?“ „Prosim. Znam molčati kakor grob.“ „Nujno potrebujem sto Din.“

„Evo vam roke. Zanesite se, stvar je, kakor da mi je niste povedali.“

Majhen nesporazum

Lačen in truden pride zakonski mož domov. Ves zamišljen sreba juho in gleda skozi okno, kjer že ves dan brez prestanka dežuje.

„Taka svinjarja!“ reče čez nekaj časa.

„Nikar se ne jezi, možiček!“ reče tedaj žena. „Kuharica mi je zbolela, pa sem danes sama kuhal.“

Paglavec

„Zakaj pretepaš svojega tovariša? Pa kar na cesti! Ali ne veš, da že sveto pismo pravi, da moraš ljubit celo svojega sovražnika?“

„O, to že vem. Samo da Mirko ni moj sovražnik, temveč moj mlajši brat.“

Skrivnost mojstra Cornilla

Napisal Alphonse Daudet

Mojster Cornille je bil star mlinar in je že šestdeset let živel med moko. Parni mlini so ga skoraj ubili. Teden dni je tekal po vasi, da bi zbudil ljudi in razkričal v svet, da hočejo Provanso zstrupiti z moko iz parnih mlinov. „Nikar ne hodite tja dol,“ je pravil; „za kruh uporablajo ti razbojniki paro, ki je hudičeva iznajdba, jaz pa delam z vetrom, ki je sapa ljubega Boga...“ In tako je našel še kopico drugih besed v hvalo svojega mlina na veter, toda nihče mu ni verjel.

Tedaj je pograbiла starca jeza, zaprl se je v svoј mlin in živel sam kakor divja žival. Še celo nečakinje Vivette, petnajstletnega otroka, ki po smrti staršev ni imela nikogar na svetu razen svojega starega očeta, ni hotel obdržati pri sebi. Uboga sirota je morala sama skrbeti zase in delati po hišah. In vendar se je zdelo, da jo mora imeti njen stari oče zelo rad, kajti dostikraj se je zgodilo, da je ob največji vročini šel peš štiri ure daleč, da jo poišče v hiši, kjer je ravno delala, in ko je bil pri njej, jo je cele ure gledal in jokal...

Vsi smo mislili, da je stari mlinar spodil ubogo Vivette iz skoposti, in prav nič nam ni bilo všeč, da je prepustil svojo nečakinjo surasti najemnikov in bedi, ki ji mlada dekleta tako težko uidejo. Tudi ni bilo ljudem všeč, da je mož tako dobrega slovesa, kakor je bil mojster Cornille, ki je doslej zmeraj dosti nase dal, hodil po cesti kakor eigan, bos, s strgano čepico in suknjo... V nedeljah smo se sramovali, če je stopil v cerkev, in Cornille je to zelo občutil in se ni upal več sesti med nas. Zmeraj je ostajal začaj v cerkvi pri kropilniku, pri siromakih.

Nad življjenje mojstra Cornilla se je razgrnil pajčolan, ki ga nismo mogli odkriti. Že dolgo mu ni nihče iz vasi prinesel žita in vendar so se vrtile lopate njegovega mlina kakor nekoč... Zvečer smo srečevali na tej ali oni cesti starega mlinarja, kako je gnal z vremeni moke obloženega osla.

„Dober večer, mojster Cornille!“ so mu vzlikali kmetje, „kaj vam še zmeraj dobro gre?“

„Seveda, še zmeraj, otroci moji,“ je odgovarjal veselega obraza. „Hvala bogu, dela mi ne manjka.“

In če so ga vprašali, kdo mu daje toliko dela, je položil prst na ustnice in tajinstveno odgovoril: „Tiho, delam za izvoz.“ Več niso mogli spraviti iz njega.

Da bi kdo vtaknil nos v njegov mlin, na to še misliti nismo smeli. Še celo mala Vivette ni smela k njemu...

Če si šel mimo mlina, so bila vrata zmeraj zaklenjena, težke lopate so se vrtele, stari osel se je pasel v travi okoli mlina in velika suha mačka, ki se je solnicila na oknicah, je hudobno pogledovala mimo idoče.

Vse to je bilo zelo skrivnostno in ljudje so imeli dosti snovi za govorčenje. Vsakdo je drugače razlagal skrivnost mojstra Cor-

nilla, v glavnem pa so bili vsmnenja, da mora imeti stari mlinar več vreč tolarjev kakor moke. Naposled pa sem tajnost le odkril.

Nekega dne, ko sem igral mladini na svirel, sem opazil, da sta moj najstarejši in mała Vivette zaljubljena. Sicer se nisem srdil, kajti navzlic vsemu sem spoštoval Cornillovo ime in če bi srčkani vrabček, Vivette, capljala okoli moje hiše, bi mi bilo zelo ljubo. Ker sta imela ljubimca dosti prilike za shajanje, sem hotel iz strahu pred morebitnimi posledicami zadevo takoj urediti, in zato sem stopil proti mlinu, da bi se pogovoril s starim očetom... O, stari eigan! Kako surovo me je sprejel! Še vrat ni hotel odpreti! Kolikor je pač šlo, sem mu zadevo povedal skozi ključavnico, in ravno nad mano je sedela okleščena mačka in škilila vame kakor sam hudič.

Starec me ni pustil do konca in mi zaklical, naj grem rajši domov piskat na svirel, in če se mi že mudi za poroko, naj poiščem svojemu fantu dekle v parnem mlinu... Seveda mi je šla kri v glavo, vendar sem bil dovolj pameten, da sem se premagal.

Starega norca sem pustil v mlinu in se vrnil k otrokom, da jima povem, kaj se mi je pripetilo... Siromaka kar verjeti nista mogla in sta me prosila, naj jima dovolim, da pojdeti sama v mlin in se pogovorita s starim očetom... Ni sem jima mogel odreči, in preden sem prišel do besede, sta že izginila.

Prav takrat pa mojstra Cornilla ni bilo v mlinu. Vrata so bila dvačrat zaklenjena, toda starec je pozal letev zunaj in tako sta prišla otroka na misel, da bi šla skozi okno in si zloglasni mlin ogledala...

Čudno! Mlin je bil popolnoma prazen. Niti ene vreče; niti zranca žita; niti drobeca moke na stenah ali na pajčevinah... Še celo vonja po zmletem žitu, ki ga je vsak mlin poln, ni bilo... M...nski kamen je bil pokrit s prahom in velika suha mačka je spala na njem.

Spodaj je bilo vse tako revno: poomljena postelja, nekaj cunj, košček kruha in na stopnicah tri ali štiri raztrgane vreče, odkoder sta pri luknjah silila pepel in bela prst.

To je bila tajnost mojstra Cornilla! Ta pepel, to sadro je vsak večer kazal po cesti, da bi rešil čast svojega mlina in povedal svetu, da še zmeraj melje... Ubogi mlin! Ubogi Cornille! Že davno mu je parni mlin vzel poslednjega odjemalca. Lopate so se neprestano vrtele, toda mlin je bil prazen.

Vsa v solzah sta se otroka vrnila in povedala, kaj sta videla.

Srce mi je hotelo počiti. Niti trenutka nisem izgubil. Tekel sem k sosedom in jim v nekaj besedah vse pojasnil. Tako smo sklenili odnesti žito, kar smo ga mogli dobiti, v Cornillov mlin. Tako smo tudi napravili! Vsa vas je šla na pot, v procesiji smo prišli tja gor z dolgo vrsto oslov, obloženih z žitom, to pot z resničnim žitom!

Mlin je bil široko odprt. Pred vratu je sedel mojster Cornille na vreči sadre in jokal, skrivajoč obraz v dlaneh. Pri povratku je opazil, da je moral biti nekdo v mlinu in odkriti njegovo žalostno skrivnost.

„Joj, siromak!“ je jadikoval. „Zdaj mi ostane le še smrt. Mlin je onečašen!“

In stokal je, da nam je trgal srce, dajal svojemu mlinu vse mogče priimke in govoril z njim kakor z živim bitjem.

Takrat pa so prišli osli do mlinu in vsi smo začeli kakor nekoč na ves glas vpit:

„Hoj! Hoj! Mojster Cornille! Žito!“

Mojster Cornille je debelo pogledal. Vzel je pest žita v svojo votlo dlan in dejal med smehom in jokom:

„Žito!... Moj Bog!... Pravo žito!... Naj ga pogledam! Naj ga vidim!“

Obrnil se je k nam:

„Saj sem vedel, da se vrnete k meni... V parnih mlinih so falote.“

Hoteli smo ga nesti na vas.

„Ne, ne, otroci; najprej moram nakrmiti mlin... Pomislite, kako dolgo že ni imel nič pod zobmi!“

In vsi smo imeli solze v očeh, ko smo videli ubogega starca, ki je imel polne roke dela, da je praznil vreče, da je nadzoroval mlin, med tem ko se je mlelo žito med kamni in je puhal drobni prah do stropa.

Nečesa si ne pustimo vzeti: odtej ni bil stari mlinar nikoli brez dela.

Potem, nekega jutra pa je mojster Cornille umrl in lopate našega poslednjega mlina na veter so se nehale vrte, to pot za zmeraj... Cornille ni dobil več naslednika. Kaj hočete!... Vsega na svetu mora biti konec in konec je tudi časa, ko so mleli na veter.

Praznoverje

Rosenkranz se vrne z daljšega potovanja domov.

„Nu,“ ga vpraša Rebeka, njegova žena, „ali se ti nič zgodilo?“

„Kaj naj bi se mi zgodilo?“ se začudi Rosenkranz.

„Prvič,“ odgovori Rebeka, „deš tako čuden obraz, drugič si se odpeljal trinajstega, tretjič si se vrnil na petek, in četrtič sta včeraj stekli pred menoj dve črni mački čez cesto.“

RUFF čokolada = veselje bonboni = vsake družine

Res je!

„Kaj — poldrugi dinar vam je za tramvaj preveč? Človek božji, pred sto leti se niti za tisoč dinarjev ne bi bili mogli peljati s tramvajem!“

„Haha,“ se zasmeje Rosenkranz, „zdaj imam najlepšo priliko, da ti izbijem tvoje praznoverje iz glave. Zakaj prvič je ustanovitev družbe „Marela, d. d.“ perfektna, drugič sem izvoljen za njenega generalnega ravnatelja, tretjič dobim pol milijona dinarjev plače in četrtič mi je dovoljen 1% provizije.“

Rebeka začudeno strmi v svojega moža.

„Tako,“ zajeclja, „ali je pa to tudi vse res?“

„Zakaj ne bi bilo res?“ se zasmeje Rosenkranz in se spusti na stol. Tedaj pa Rebeka zakriči,

„Vidiš,“ zaihti, „ali ti nisem koj rekla, da se bo nesreča zgodila!“

„Kaj pa je?“ se vznemiri Rosenkranz.

„Ježeš,“ vije Rebeka roke, „na moj novi klobuk si sédel!“

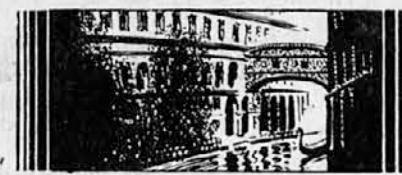
Miš pod srajco

Pri nekem poletu so potniki z začudenjem opazili, kako se pilot na vse mogoče načine zvija in premetava na svojem sedežu, kakor bi trpel nezaslišane muke. Ko je naposled letalo pristalo, je pilot šinil iz njega, kakor bi ga bili izstrelili iz topa, in jo jadrno ubral v prvo lopo. Nekateri letališki nameščenci so stekli za njim in so se nemalo začudili, ko so videli, kako pilot z vso naglico meče obleko s sebe, da je naposled ostal takoj rekoč samo v Adamovi obleki. Zdajci je segel z roko še pod spodnje hlače — in potegnil izpod njih miš! Živalca se je bila očividno zatekla v topel pilotov kožuh in silila med vožnjo čedalje globlje v njegovo obleko ter spravila s svojim šegečočim gibanjem nesrečnega pilota na robupra.

GOSPODINJA!

Ko pripravljaš za krst, ko praznuješ svatbo, ko vabiš prijatelje, ali če pripravljaš sploh kako pojedino, pomni, da boš goste zadovoljila le, če jim med drugim postrežeš tudi z izbornimi Pekatetami ali Jajninami. Zanesljivo prave so le v paketih po $\frac{1}{4}$ in $\frac{1}{8}$ kg.

MOST VZDIHOV

ZGODOVINSKI ROMAN
NAPISAL MICHEL ZÉVACO

17. nadaljevanje

Novi naročniki lahko dobe še vseh dosedanjih 16 nadaljevanj!

Roland pa je povzel:

„Mislim, da je v vas nekaj boljšega in strašnejšega, kakor bi človek sodil na prvi pogled. Ali sem se zmotil? Na vašem nizkem in trmastem čelu, na živih nervoznih obrvih, na mesnatih čeljustih in naposled na vaši volčji glavi bremem silno strast do uživanja, ki vas razjeda. Mojster Pietro Aretino, če ste res samo pesnik ali kovalec verzov — kakor že izvolite — če ste samo to, za kar se izdajate, idite, prosti ste. Toda če ste to, kar mislim, da berem v vas, če ste res volk, ki bi hotel planiti na človeško čredo, potem ostanite, da se pogovoriva. In zdaj, Pietro Aretino, odgovorite: Ali pojete? Ali ostanete?“

Pietro Aretino je odgovoril:
„Ostanem.“

In isti mah sta z njegovega obraza izginili ironija in groza, ki sta bili še trenutek prej na njem. Kakor bi odložil masko, je njegov obraz nenadoma izpremenil ves svoj izraz.

XXIII

Pietro Aretino

Bil je velike in krepke postave in imel široko in zelo skrbno gojeno črno brado. Njegova glava je bila mogočna in grobo oblikovana, kakor jo je Sansovino vsekal v kovino na bronastih vratih zakristije Sv. Marka — še danes se pobožne duše zgražajo nad njo, kadar gredo molit v to znamenito cerkev.

Njegova fizijognomija je izdajala drznega pustolovca, ki je prišel do neomajnjega spoznanja, da pripada svet tistim, ki znajo rabiti komolce.

Roland ga je opazoval z napeto pozornostjo.

Z eno samo besedo je bil pogodil Aretinov značaj.

Eden teh dveh mož je imel volčji obraz, drugi pa levji. In med Aretinom in Rolandom Candianom je bila res tista telesna in duhovna razdalja, ki loči volka od leva.

„Gospod,“ je povzel Pietro Aretino, nič več ne izražajoč se z gostobesedno poetičnostjo kakor ponavadi, „vidim, da ste razumeli, da je v meni še nekaj drugega, ne samo kovalec verzov. Zdaj je vrsta na meni, da vam priznam: že pri najinem prvem srečanju v Mestru me je pogled na vas vznemiril. Vas je nekaj strašnega, cesar ne razumem. Po drugi strani pa me navdajate z neomejenim zaupanjem. Povedati vam hočem, kdo sem in kaj bi rad bil... Kaj sem? Človek brez imena, ker nosim ime po neznatnem mestecu, kjer sem se rodil; brez denarja, ker nimam niti počenega srebrnika; brez očeta: ne vem, ali sem se rodil iz zvez slike matere s kakšnim

velikašem; mati mi je umrla v bolnici med drugimi kurtizanami; jaz sam sem opravljal že celo vrsto služb, največkrat lakejsko; da, bil sem lakej, in na mojem hrbtnu je vžgano znamenje livreje. Zdaj veste, kdo sem. Evo, kaj bi hotel biti. Razjeda me velikanski tek in glavo mi razganja neobrzdan razum. Mislim, da je največja krivica, da postavijo človeka pred vrata bogatina, če je berač. Hotel bi imeti svoj prostor na solncu. Sam sem, brez beliča v žepu, hotel pa bi, da bi me obdajali častilci, rad bi bil močan in bogat. Hotel bi, da bi pred menojo trepetali knezi in kralji. Hotel bi, da bi cesarji z menojo občevali kakor z enakim. In da dosežem ta orjaški načrt, imam na razpolago samo eno orožje — slabotno in smešno v rokah drugih, močno in smrtno v mojih rokah — tole orožje!“

S temi besedami je Pietro Aretino pograbil pero, ki je ležalo na mizi. Dvignil ga je visoko v zrak, držeč ga ne s prsti, nego z vso pestjo. Bilo je, kakor bi dvignil nabrušeno bodalo, grozeč z njim vsemu svetu.

„Z njim,“ je povzel, „sem strle nešteto ponosov in zmrvil nešteto mogočnikov. Ubijam z osmešenjem kakor drugi ubijajo z nožem. Pero vtikam v črnilo, toda na njem ni črnilo, nego strup. Natisnjena psovka, obrekovanje, ki gre po svetu — evo, gospod, to sta moja strašna pomočnika, ki jima nič ne kos!“

Pietro Aretino je za trenutek prestal, globoko zasopel in nadljeval:

„Ne sovražim ljudi. Le sebe neizmerno ljubim. Temu bitju, ki se imenuje ‚jaz‘, bi hotel priboriti srečo. Pred vsem gmotno srečo, da bi mu rad moč porajati nove želje, in moč, da bi jih utešil. Zato ne poznam ne prijateljev ne neprijateljev. Na vsem svetu nikogar ne častim razen samega sebe. Kadar me kdo udari, se vprašam, ali bi ga lahko vpregel v voz svoje sreče, in potem mu postanem prijatelj. Kadar me kdo obsuje z dobroto, se vprašam, ali bi kdaj utegnil škodovati moji sreči, in potem mu postanem neprijatelj. Z drugimi besedami: prvemu se priliznem, pred drugim pa sem na preži. Zdaj veste, gospod, kaj sem, in kaj bi rad postal. In vi?“

Roland ni takoj odgovoril.

Vprašal je:

„Zakaj tako razgaljate svojo dušo pred neznancem, ki morda ne misli dobro z vami? To ni v skladu z vašim načrtom.“

Aretino se je nasmehnil.

„Gospod,“ je odgovoril, „strašno len človek sem. Tako len, da sanjam o tem, kako lepo bi bilo, če bi imel sužnje, da bi mi nesle v

usta jedi, ki si jih poželim, ne da bi mi jih niti bilo treba pokazati. Če ste kaj filozofa, mi boste priznali, da je lenoba, to je popolno biezdelje telesa in duha, tisti smoter, ki stremi k njemu vse človeštvo; delo je kazen za greh, gospod; imeti pravico, da nič ne delate, je najlepše na svetu. In zato energični, močni in pametni ljudje sami ne delajo, nego delajo slabotni nastenu njih. Toda čeprav sem tako len, sem moral vse življenje delaati. Delal sem s strastjo, z vnemo, z besom. In danes sta moji dve orodji, plod mojega dela, gotovi. Prvo je obvladanje besede, znanje besed, ki božajo, in besed, ki zastrupljajo. Drugo je poznavanje človeških obrazov, poznavanje duše tistega, ki z njim govorim; prvo je pisanje, drugo je branje... v tisti knjigi, ki se imenuje človeški obraz.“

„In moj obraz vam pravi, da mi smete zaupati?“

„Da, gospod. Vaš obraz nosi neuničljiv žig popolne lojalnosti...“

„Žig?“

„Da! Zakaj lojalnost je v mojih očeh slabost, madež je, rana. Zdaj vidite, koliko vam zaupam, ko se zanašam, da me ne boste zaračili teh besed prezirali.“

„Mojster Aretino,“ je tedaj rekel Roland, „lastnosti imate, da boste izvršili načrt, ki ste si ga postavili. In ker ste mi vi izkazali zaupanje, vam ga tudi jaz ne odrečem. Zato vam povem, da vam med tolikimi lastnostmi manjka tista, ki je najbolj neobhodno potrebna...“

„Katera, gospod?“ je z začudenjem vprašal Aretino.

„Pogum.“

„Pogum!...“ je kriknil Aretino in prebledel.

„Da!... Ker ste strahopetec. In to vam utegne pri vaših načrtih krivo hoditi. Kadar se človek postavi zunaj človeške družbe, mora biti pripravljen na smrt, ki je najvišji izraz brezdelja.“

„O, gospod! Veliki ste... in strašni. S prvim udarcem ste me zadeli v globino duše... Da, strahopetec sem; da, bojim se. Zakaj moja ljubezen do življenja in njegovih našlad je tolikšna, da se mi že ob sami misli, da bi moral zapustiti ta svet, zvrti v glavi. Vse sem storil, vse poskusil, da bi ozdravil to boleznen: zagnal sem se v bojni metež, pa sem že pri prvih strelih omedlel... Bojim se, da, in moj strah je neozdravljen. In zavedam se, da je to edina resna ovira mojim velikim načrtom. In zato sem strašno nesrečen.“

Aretino se je trepečoč spustil na pručico in si pokril obraz z obema rokama.

Roland mu je položil svojo roko na ramena in mu mehko rekел:

„Ali ne mislite, da sem jaz brez strahu?...“

„Da... o, da... Vaš pogum je brez meja. Pogum človeka, ki vidi v smrti odrešenje...“

Zdaj je Roland vztrepetal.

„Vprašam se celo,“ je nadaljeval Aretino, „kako da sploh še hocete živeti in zakaj ne vržete od sebe življenja, ki vam mora biti neznosno breme.“

Bled usmeh je zletel čez Rolandove ustnice.

„Tedaj veste,“ je rekel, „da sem pogumen. Prav. Povejte: ali se vam ni nikoli porodila misel, da bi mogli postaviti kraj svoje strahopetnosti junaštvo, ki bi vam bilo v obrambo?...“

„Kaj hocete reči?... O, govorete!... Ne upam se vas razumeti...“

Tole: Odpravljate se v Benetke. Iz tega, kar ste mi povedali o sebi in kar sem sam bral iz vas, sklepam, da ne bo dolgo, ko si boste nakopali strašne sovražnike. Kje bo potem tista sreča, ki drvite za njo? Kaj bo z vašim pohlepom po uživanju, ko boste trepetali, da ni morda v svežem jabolku, ki vam ga bodo ponudili, strup? Da ženska, ki se bo ljubeče stisnila k vam, ne bo čakala samo trenutka, da zaspite, in vas potem zadavila? Da lakej, ki vas bo slačil, ne bo imel pri sebi skritega bodala? Počemu se pehatate za naslado, ko vas je strah uživati s tolikšnim trudom pridobljeno srečo?“

„Pri vseh svetnikih, gospod, gzoza me obhaja ob vaših besedah! Povedali ste mi jasno in brez ovinov stvari, ki si jih sam nisem nikoli upal priznati!“

„A če bi imeli človeka, ki bi noč in dan pazil na vaše življenje! Če bi ta človek prevzel nalogo, da udari tiste, ki bi vas hoteli udariti, če bi stražil okoli vaše hiše, če bi se prepričal, da v jabolku ni strupa, da je lakej zvest, da je ženska samo ljubica... in naposled, če bi posadil v vas drugega Aretina, hрабrega, močnega, čuječega!...“

„Ah!“ je kriknil Aretino in oči so se mu zabliskale. „Kako prelestne sanje! Oh, gospod, če bi to bilo res!... Pomenilo bi zame popolno svobodo, neodvisnost od vsega sveta... vsi bi trepetali pred menojo, le jaz ne bi več trepetal!“

„To svobodo, to neodvisnost vam ponujam!“

Nujno opozarjamo

cenj. naročnike, da je skrajni čas, da pošljete — če še niste — 40 Din za

polletno naročnino. Drugače

ne boste imeli pravice

do tekmovanja za naše velike nagrade

v vrednosti 52.000 Din.

Pietro Aretino je skočil na noge.

„Pazite, gospod!“ je zavpil komaj dihaje. „Ne obljudljajte, česar ne bi mogli izpolniti!“

„Če ste se naučili čitati z obrazov,“ je mrzlo rekel Roland, „boste tudi na mojem znali brati, da nikoli po nepotrebnu ne govorim.“

„Da, vemi! Velik človek ste. Razpolagajte z meno!...“

„Od tega trenutka se torej ne bojite ničesar več, naj se zgodi kar koli. Idite v Benetke. Izpolnite tam brez strahu svoje poslanstvo: ja z bom pazil na vas. V vaši bližini bom, če me boste videli ali ne. Vaši neprijatelji bodo tudi moji: obsojeni so že vnaprej.“

„A kaj naj vam dam v zameno? Takega varstva ne more nič na svetu dovolj poplačati. Francoskemu kralju se izkažem hvaležnega s sonetom; cesarju posvetim balado. In oba vsemogočna viadaria se bosta čutila bogato poplačana za vse, kar mi bosta dobrega storila. A vi — vi, gospod? Vi, ki slutim, da ste večji od cesarja in kralja — kaj naj vam dam?...“

Roland se je sklonil k Aretinu in mu rekel s tihim glasom:

„Zato, da mi poplačate zaščito, ki vam jo dam, da se mi oddolžite za to, da vam napravim življenje lepše, kakor ste kdaj o njem sanjali, zahtevam od vas, da postanete prijatelj štirih ljudi... toda razumite me dobro: njih neobhodni prijatelj, prijatelj njihovega sreca, njihovih misli, prijatelj v vseh trenutkih njihovega početja, prijatelj, ki mu človek vse zaupa, ki se pred njim smeje in joka, kakor se smeje in joka v neopazovanih trenutkih nočne samote...“

„O!“ je zamrmral Aretino, „usoda teh štirih ljudi me navdaja z grozo...“

„Pristanete?...“

„Pristanem!“ je odgovoril Aretino z glasom, s kakršnim so utegnili odgovoriti pogubljenci v pravljicah, ko so podpisali pogodbo za svojo dušo.

Vstal je in vprašal:

„In imena teh štirih prijateljev?“

„Veliki inkvizitor Dandolo,“ je odgovoril Roland in njegov obraz je postal prsteno bled, ko je izgovoril to ime.

„Prav! Potem?...“

„Škof Bembo...“

„Prav! Dalje?“

„Generalni kapetan Altieri.“

„In četrti obsojenec?“

„Beneški dož Foscari.“

XXIV

Veliki inkvizitor

Vrnimo se v Benetke in povzemo našo povest v trenutku, ko se je nad mestom lagun razbesnela ona strašna nevihta, ki jo omenjamjo celo nekateri letopisci tistih dob — to se pravi v noči, ko je Roland prevzel Scalabrinovo mesto in čakal v celici za obsojence na smrt, da pride ponj krvnik.

Poglejmo torej v tej noči orkana v palačo velikega inkvizitorja!

Dandolovi služabniki so se že zdavnaj umaknili v svoje sobe, ki

so jih imeli v gornjih nadstropjih inkvizitorjeve palače. In vse velikansko poslopje se je zdelelo, da se je zazibalo v pokojen sen.

Samo en človek je okoli štirih zjutraj še bedel.

Ta človek je počasi hodil gor in dol pa sobi, ki je bila urejena kakor delovni kabinet.

Ta človek je bil veliki inkvizitor.

Postaral se je bil v zadnjih letih. Njegovi lasje so bili beli ko sneg in njegovo čelo so preprezale globoke brazde.

Koliko ur je Dandolo tako hodil s počasnim korakom in sklučenimi rameni, kakor pod težo nezposnega bremena? Dolgo je že moral biti, zakaj njegov korak je postajal utrujen in zdaj pa zdaj so se mu kolena zašibila.

In tedaj je vselej postal, si se gel z roko po čelu, zamrmral nejasne besede in nato povzel med zamoklim grmenjem nevihte svojo monotono promenado.

„Le tuli, vihar!“ je zamrmral Dandolo, kadar je oglušojoč trest stresel zidove. „Le žvižgaj, veter, le rohnite, strele!... Viharja, ki divja v meni, ne boste udušile!“

Takrat se je strašno zabliskalo in koj nato zagrmelo, kakor bi bil napočil sodni dan. Nekje se je s truščem podrl zid: strela je bila udarila v palačo.

Bled ko smrt je Dandolo obstal.

„Spet taka noč!“ je zaječal skoraj na glas. „Noč brez spanja, kakor toliko drugih! Vse je zaman... nikoli ne bom udušil glasov, ki vstajajo v meni... ječanja, ki mi noč in dan polni ušesa, ne zagluši noben grom!... Oh, to ječanje!... Od tam spodaj prihaja, iz dna ječ, kjer obupuje nesrečnež... Kadar grem v doževno palačo, me je strah stopiti v dvorano, kjer sem ga poslednji videl! In če stopim v gondolo, trepečem, da ne bi čolnar zaveslat pod most vzdihov!... Oh, če bi moral kdaj v resnici čuti to vzdihovanje, ki živi zdaj samo v moji domislji... zblaznel bi!...“

Dandolo se je zdajevi vzravnal. Njegovo čelo je bilo pokrito z mrzlim potom.

„Šest let!“ je zamrmral. „Šest let nesrečnež že plačuje za greh, da ga je ljubila hči slavohlepnegata moža... moja hči!...“

V strahu se je ozrl okoli sebe. Na mizi je zagledal drobno sličico v dragocenem okvirju. Vzel jo je v roke in jo nežno opazoval.

„Moja hči!“ je zajecljal.

Zdajevi pa je hlastno odložil sliko in skoraj s strahom stopil proč od mize.

„Sveta nebesa!“ je zaječal v navalu nenadnega obupa, „če bi ona slutila... Ce bo nekega dne stopila predme in mi kriknila v obraz: „Lopov! Zdaj vem vso resnico! Roland ni zapustil Benetk! Roland umira pod svinčenimi strehami!...“

Nenadoma je utihnil in se z grozo ozrl okoli sebe.

Začul je neke glasove.

Bili so uslužbenci, ki so se odpravljali na vsakdanje delo: napočil je bil dan.

Utegnila je biti sedma ura zjutraj. Zunaj je bil žalosten dežen-

V 24 urah
barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike, za- pestnice itd. Pere, suši, manga in luka domače perilo
tovarna JOS. REICH Ljubljana

Nekaj trenutkov nato je stal pred njim Altieri.

Z vsem naporom svoje volje je napravil Dandolo nebrižen obraz.

„Važno vest vam moram sporočiti,“ je rekel Altieri. „Ne bom dolgo govoril: Roland Candiano je pobegnil.“

Dandolo se je hlinil presenečenega.

„Pobegnil!“ je vzkliknil z nejevernostjo v glasu, ki bi jo pozoren poslušalec prvi mah spoznal, da je nepristna. „Ali ste zblaznili? Iz beneških ječnih nihčeh ne pobegne!“

„Pa vendar se je zgodilo!“ je mrko potrail Altieri. „Davi bi bili morali obglaviti razbojnika Scalabrino, pa sta oba pobegnila. Ugotovili so, da je Roland izkopal rov od svoje celice do Scalabinove. Brez dvoma sta bila dogovorjena; na Mostu vzdihov je povečnik straže opazil, da mož, ki ga vedejo na moriče, ni Scalabrido. Roland je bil!“

„To ni mogoče!...“

„Če vam rečem, da je!“ je povzel Altieri in zajel sapo. „In potem se je zgodilo nekaj strašnega. Iznenada se je prikazal Scalabrido s tolikšno kamenito ploščo na glavi, da bi jo dva moža komaj dvignila. S to ploščo je ob splošni osuplosti straž in med grozo, ki jo je med njimi zbudila strela, ki je udarila v most, razbil zamreženo okno na mostu in nato sta oba skočila v kanal. To je vse, kar so mi povedali. Priča temu prizoru so bili vojaki, krvnik in duhovnik. Tako sem moral verjeti. Roland je prost — to je vsa strašna resnica!...“

„Prost!“

„Da, prost! In prišel sem, prikel sem k vam, da vas vprašam, vas, Leonorinega očeta, vas, velikega inkvizitorja, vas, vrhovnega šefa naše policije: Kaj mislite storiti?“

Dandolo je vztrepetal.

Spet to vprašanje, ki je že prej stopilo predenj!... A zdaj se ni zgodilo v tajnosti njegove vesti!...“

Zdaj je to vprašanje postavil neki človek, in postavil ga je odkrito in brezobjektivno.

Kateri človek?...“

Altieri... Leonorin mož!... Zaksinski mož njegove hčere... zaročenke Rolanda Candiana!...“

„Kaj mislim storiti?“ je zajecljal Dandolo.

„Človek bi rekel, da se obotavlja!“

„Ne obotavljam se; osupel sem, to je vse. Vest je tako nenadejana, da je ne bi mogel verjeti, če je ne bi bili vi povedali.“

„Da, neverjetna je!“ je mrko pritrdil Altieri. „To imam od tega, ker sem bil velikodušen. Ko smo imeli Rolanda Candiana v rokah, bi ga bili morali... morali bi ga...“

Nazorna gesta je dokončala Altierijevu misel.

Gramofone, plošče kupim edino najugodnejše, ker je največja izbira, edino le pri
„APOLLO“
Ljubljana, Miklošičeva c. 38. Palača Grafike. Najmodernejsa izposojevalnica plošč

Človek, ki sem ga ubil

Lubitsch je že večkrat pokazal, da je režiser, kakršnih je maio. Lani je njegov sloves potrdila „Ljubavna parada“ z Macdonaldovo in Chevalierjem, letos pa nam obeta novo umetno — Rostandovo dramo „Človek, ki sem ga ubil...“

Film se odigrava ob prvi obletnici svetovne vojne. V začetku vidimo praznovanje obletnice premirja. Visoki častniki sede v klopeh notredamske cerkve. Slišimo pridigo o miru, toda pridigarja ne vidimo. Vmes so za kontrast resni obrazi častnikov. Ne-nadoma se slika izpremeni. Pogled pade na škornje z ostrogami in neskončno vrsto leskečočih se sabelj. Med zvonenje se pomeša grmenje topov. Trenutek nato smo v bolnici, kjer vidimo ranjenca, ki pri slednjem strelu bolestno zakriči: „Morilec sem!...“

Kamera sledi častnikom in obstane na mladem možu, ki je edini ostal v prazni cerkvi. Duhovnik postane pozoren. „Morilec sem,“ reče mladi mož osuplju spovedniku. In potem vidi-mo v slikah, da je mladi mož, Paul Benard, glasbenik iz Pariza, živel srečno v svojem rodnem mestu do začetka svetovne vojne. Na bojišču pa se je srečal z mladim Nemcem, ki je bil njegovih let in njegovega poklica. Smrtno ga je ranil. Umirajoči Nemec ga gleda z začudenimi očmi. Pravkar je bil pisal svoji nevesti. Samo podpis je še manjkal. Paul mu podrži roko, da podpiše ime Walter, toda pri poslednji črki Nemcu odpovedo moči in Paul jo mora napisati namestu njega.

In v pismu je napisano, da je Walter dve leti živel v Parizu in se naučil ljubiti Francoze. Zakaj naj bi zdaj nanje streljal?

Paul ni mogel pozabiti poslednjega pogleda umirajočega...

„Saj ste samo izvršili svojo dolžnost...“ mu je dejal spovednik in mu dal odvezo.

Ali je to edina tolažba, ki mu jo more dati? Moriti + dolžnost? Vrže se pred sliko Marije. In pride mu rešilna misel, da bi šel k staršem umorjenega, katerih naslov po-zna iz pisma, in si pri njih izprosil odpuščanja.

Pride v majhno nemško mesto in njegova prva pot je na pokopališče, kjer počivajo junaki z bojišča. Na Walterjev grob položi venec. Elza, Walterjeva nevesta, ga opazi in tako čudno se ji zdi...

Doktor Holderlin, Walterjev oče, njegova žena in zaročenka padlega, ki jima nadomestuje sina, žive v globoki žalosti. Vsak dan hodijo v sobo umrlega, ki je ostala nedotaknjena, da bi bili zmeraj združeni v spominu nanj.

K Walterjevim staršem pride Paul s trdnim namenom, da si izprosi odpuščanja. Dr. Holderlin ga sprva niti ne pusti do besede in ga osorno zavrne, ker smatra vse Francoze za morilce svojega sina. Tedaj prihiti v sobo Elza, ki je pred uro videla Paula na pokopališču in nesrečnemu očetu to pove. Zdaj ga smatrajo za Walterjevega prijatelja. Zdravnikova rodbina ga prijazno sprejme in ga skoraj prisili, da ostane pri njih.

Počasi se razvije med Paulom in Elzo ljubezen, ki daje malomeščanom dosti snovi za opravljanje. Tudi dr. Holderlin opazi po govorjenju v ka-

varni, kamor vsak dan zahaja, da doma ne more biti vse v redu. Toda svojim prijateljem, ki žalujejo za sinovi ka-kor on, pravi, da so oni prav tako odgovorni za vojno kakor francoski starši, ker so pošljali svoje otroke z radostnim srcem na bojišče. Ta pogovor ga je razburil. Pri odhodu iz hotela ostane ze trenutek na pragu. V duhu sliši udarajoče korake čet, ki gredo na postajo, in vriske staršev...

Paul se je odločil za odhod. Odkril je Elzi, da je ubil njenega zaročenca, in hoče strašno resnico izpovedati tudi

Walterjevim staršem. Elza pa to prepreči, ker hoče prihraniti nesrečnim staršem vso grozo, in tako se nena-doma zgodi, da se znajde Paul v čudni vlogi. Kot Elzin bodoči soprog mora nadomestiti staršem izgubljenega sina.

V mirni dom se je spet vrnila sreča.

Oče podari Paulu Walterjeve go-sli, ki se jih nihče ni doteknil, kar je nesrečni mladenič šel od doma, in Paul zaigra na njih Schumannovo „San-jarenje“. Dr. Holderlin in njegova žena tesno objeta poslušata otožne melodije...

Noge Marlene Dietrichove s spremljevanjem Beethovna ...

Ko je prišel v svet neki film Marlene Dietrichove in je nekaj prizorov spremljala glasba iz Beethovnove „Pa-tetice“, so se hoteli nekateri kritiki zgražati. Noge Marlene Dietrichove in Beethoven!

Lepa glasba in lepe noge. Zakaj ne? Noge lahko govore kakor obraz. Po-sebno če so lepe. In lepe so. Koliko je in je bilo igralk, ki so morale svoje skrivati!

*

O misterijoznih ženskah, o vampir-jih in ne vem kakšna imena so jim še dajali, je bilo napisanega že toliko, da človeka groza obide. Zanimivo je, kakšen je moral biti ta ženski tip v zadnjih letih. Kakih osem, deset let bo, kar je bila to vročekrvena Španka, črnolasa, vitka in ne vem kakšna še vse. Spominjam se Raquell Meller, ki je igrala „vampirja“ v nekem cirkuškem filmu. Danes bi se ji smeiali.

Nasveti za zdravje

Ali naj spímo pri odprttem oknu?

DA, TODA POPREJ SE MORAMO UTRDITI!

Da, pri odprttem oknu! A zakaj tega ne delamo? Ker nas zebe? Potem smo prav gotovo pomehkuženi!

Res je, da se v enem dnevu ne moremo utrditi. Prav tako se tudi ne moremo odločiti, da bi šli vsak večer pod mrzlo prho in ponoči spali pri odprttem oknu. Počasi pa se temu lahko privadimo. Sprva vsak večer, preden gremo spat, temeljito prezračimo sobo, potem naj bo okno vsako noč le prav malo odprto, dokler nismo toliko utrjeni, da lahko pustimo mrzli zrak na stežaj v sobo. Pozimi je sploh dovolj, da je okno le priprto. Pljuča nam bodo začela močnejše delovati.

Seveda je tenka nočna srajca pozimi premal. Za vratom zapeta pižama z dolgimi rokavi je boljša. Koliko bolje bomo spali! Tako mirno in brez sanj! Toplotna v spalnici lega na speče-ga kakor mora. Kdor je bil vajen spati v mrzlem svežem zraku, in mora potem spati v zakurjeni sobi, bo povedal, kakšna muka je to.

„Toda za otroke to ne velja!“ Bodimo usmiljeni! Privoščimo tudi njim svežega zraka, ki prihaja skozi odprto okno. Skrbimo za toplo nočno perilo! Toda okno naj bo odprto!

Še enkrat naj poudarimo, da je treba pri začetku utrjevanja dosti previdnosti. Ni dobro začeti z njim pozitivno,

mi, kajti občutljivi ljudje se morajo varovati revmatizma. Kdor je to zimo trpel na prepogostih prehladih, naj se spomladi začne utrjevati in drugo leto prav gotovo ne bo več prehlajen.

BRONHIJALNA NADUHA

Bronhjalna naduha je prav za prav krč bronhjalnih vejic, katerih služ-nice tako zatečejo, da prav težko pro-puščajo zrak ali pa ga sploh ne propuščajo. Tako nastane „težka sapa“, ki se še stopnjuje v posebnih napadih. Te napade napovedujejo žegečkanje v vratu, nahod, neprijeten občutek v okolici želodeca itd. Napadi nastopajo največkrat ponoči, bolnik začuti po-manjkanje zraka in pri vdihavanju in izdihanju hrope ali pa izpušča žvi-gajoče glasove. Bolezen nastopi dosti-krat že v otroških letih. Ko napad pre-neha, bolnik največkrat izpljuje gosto sluz. Napadi se časih ponavljajo red-keje, časih pogosteje. Dostikrat po-vzroči naduho nervoznost, časih pa tudi obolenja v nosu in vratu. Če ti oboli nos ali grlo, pojdi takoj k zdrav-niku! Med napadom odpni bolniku vse dele obleke, ki ga stiskajo, odpri okna, da pride v sobo dosti zraka. Zelo dobre so med napadom vroče kopeli za roke in noge, združene z mrzlim polivanjem. Če nimaš prilike, da bi bolnika okopal,

In vendar tudi to ni pomagalo. Vse kaže, da je z njeno filmsko slavo pri kraju... Skoda, ker je res velika igralka.

Nedavno sem govoril z nekim stro-kovnjakom za filmsko reklamo. „Nam je vseeno, kaj pišejo o naših igralcih, ali jih hvalijo ali grajajo. Tudi če jih napadajo. Glavno je, da o njih pišejo, pa naj že pišejo kakorkoli in karkoli. Dokler bodo o njih pisali, jih bo ob-činstvo hodilo gledat v kino, ko pa bo-do utihnilo.“

Malokdo bo slutil, koliko tragike tiči v teh besedah. Principi, ki so v njih skriti, so uničili večino igralcev, ki so danes že pozabljeni. Uničili bi bili skoraj samega Chaplina, takrat, ko je njegova ločitvena afera z Lito Greve razburjala svet. Tragika je v tem, da občinstvo takemu pisanju ver-jame, da ga vzame resno in ne po-misli, da je vse le reklama in proti-reklama.

Malo je manjkalo, da se ni zgodilo nekaj podobnega tudi Marleni Dietrichovi in Sternbergu.

*

Dietrichova se je hitro dvignila. Pred tremi leti je bila še skromna igralka pri Reinhardtu, letos jo že proglašajo za najboljšo igralko sveta. „Sinji angel“, „Maroko“ in „Onečaščena“ („X—27“) — ti trije filmi so mejniki njene poti navzgor.

*

Svet je pokvarjen, pravijo, in bo najbrž držalo. Vsi ti igralci, ki so morali zaradi njega pasti, so dovolj zgo-vorne priče. Da napravijo mesta dru-gim. In muhast je tudi. Časih se mu je zdela nemogoča igralka, ki je prišla čez petindvajseto leto, danes obožuje tridesetletno ženo, mater. Kot cilj svojega pohlepa, kot svoj vzor.

Boris Rihterič.

poskus z obkladki. Pri hudih napadih vzemi sredstvo za pomirjenje bolečine. Zelo dobre so časih stramonijeve ciga-rette. Tudi jodovi preparati in inhaliranje pomaga. Dostikrat koristijo izpre-membe podnebjja. Posebno priporočljiv je gorski ali morski zrak.

ZDRAVILNA MOČ ČEBULE

Poznavanje zdravilne moči čebule sega že v davno predzgodovinsko dobo. Nekateri narodi so jo smatrali za sveto rastlino. Asirci, Egipčani, Židje, Grki in Rimljani so radi uporabljali čebulo, ker so ji pripisovali razne dobre učin-ke, in so jo imeli za zunanje in notra-nje zdravilo. Glavna sestavina čebule je neko eterično olje čudnega duha in okusa, ki žene na vodo, in tako indi-rektno odstrana sečno kislino in na-gnenje k obolelosti sečnih organov. Ker so v čebuli še drugi sestavni deli, jo priporočajo tudi za druge bolezni. Zdaj rabimo čebulo kot začimbo; pri mnogih narodih, ki žive prirodnejše od nas, pa je eden glavnih delov njihove hrane.

ZARASLI NOHTI

Če se ti vnamejo zarasli nohti, jih ovij s platneno cunjico, ki si jo namo-čila v olju. Bolečine takoj pojedajo, in že drugi dan bo noht toliko mehak, da ga boš lahko brez bolečin odstrigla.

Praktična gospodinja

Dnevi velikega pranja

Pranja se vsaka žena boji. Vendar pa ni tako težko, če si ga zna urediti. Danes dobis že lahko poceni pralne stroje, ki pranje olajšajo, industrija mil pa je napravila celo vrsto sredstev za namakanje in pranje, ki bodo čedalje boljša in popolnejša, tako da bo delo kmalu že postranski opravek.

KAKO SHRANI UMAMANO PERILO?

Pranje perila se prične prav za prav že s shranjevanjem umazanega perila, ki mora biti v suhem in zračnem prostoru. Vlažno perilo je treba na vsak način prej dobro posušiti, ker sicer nastanejo na blagu grdi madeži. Če imaš kako prazno shrambo, spravi perilo v njej. Iz starih rjuh sešij vreče in nabiraj v njih perilo. Napravi toliko vreč, kolikor vrst perila imaš. Vsak umazan kos deni v pravo vrečo. Tako si prihraniš dosti časa, ker ti pred namakanjem ne bo treba perila zbirati.

Če si nisi perila že sproti zbrala, ga izberi pred pranjem. Vsako vrsto moraš posebej prati. Nasvetovali bi tole razdelitev: v eno vrečo namizne prte in servijete (prtice), v drugo posteljino in brisače, v tretjo telesno perilo, v četrti robce, v peto nogavice in volveno perilo, v šesto barvno perilo in kuhinske cunje. Posamezne kose, kjer so madeži sadja, vina, rje ali črnila, moraš prati posebej, da ne preide barva na drugo perilo.

Ko si perilo prebrala, ga preštej, tudi če sama pereš. To pa zato, da boš vedela, koliko pralnih sredstev boš potrebovala.

NAMAKANJE

Pravilno namakanje olajša pranje. Cista voda ni dovolj, rabiti moraš še

posebna sredstva za namakanje. Najboljša voda je deževnica, ker v njej ni mineralnih snovi in se zato umazanija najhitreje raztopi. Tudi rečna voda je boljša kakor potočna, ki je skoraj vedno trda in jo je treba popraviti šele s sodo.

Perilo namoči zvečer pred pranjem, tako kakor si ga razdelila. Trdo vodo kuhaš z dodatkom sode, in ko se je ohladila, jo zlij na perilo; pri zelo umazanem perilo dodaj sredstvo za namakanje. Perila ne smeš nikdar namočiti v vroči vodi, kajti v umazaniji je dosti beljakovin, ki se v vroči vodi vjedo v blago. Zastore pred namakanjem večkrat izplakni, da odstraniš

prah. Izplakovanje pred namakanjem je priporočljivo tudi pri plenicah, robcih in škrobljenem perilu.

PRANJE

Pri pranju prihraniš dosti dela in časa, če opravljaš isto delo skupaj. Tako namili vse, kar je treba namiliti, na obeh straneh, najprej po eni strani, in ga ožmi. Šele potem napravi isto tudi na drugi strani. Pri velikem številu robcev, brisač in prticev (servijet) prihraniš že samo s tem dosti časa.

Časih je bilo treba perilo žuliti na vso moč, če si ga hotela dobro oprati. To danes ni več potrebno. Pravilno pranje obstoji danes v tem, da izbereš pralna sredstva, ki umazanijo razkroje sama, ne da bi se bilo treba pri tem dosti truditi, in da uporabljaš stroje, ki varujejo perilo. (Konec prihodnjic.)

Dobra kuharica

Važno je, kako kuhaš

Znanstveno raziskovanje je zelo izpremenilo naše pojme o prehrani. Danes se pri izbirjanju jedi ne oziramo samo na njihovo vrednost glede na število kalorij, ampak pazimo tudi na rudinske soli in vitamine, ki jih vsebujejo. Danes ni več meso vse, kakor je bilo nekoč. Surova hrana in zelenjava sta prišli do besede.

Pod besedo „kuhanje“ ne razumeamo samo topotnega procesa, ki z njim izpremenimo surovo jed v kuhanu, dušeno ali pečeno, nego sploh delo, pripravljanju jedi.

Z rezanjem mesa in sočivja, zelenjave in sadja odstranimo primesi, ki jih telo ne more porabiti, to so kosti, žile, steba. Zelo važno je izmivati z mrzlo tekočo vodo. Za krompir, repo, peso, korenje in drugo je zelo priročna majhna krtača. Zelje v glavah, ohrovči ali solato pred izpiranjem razreži, da odnese tekoča voda jajčeca žuželk, ki jih morda z očmi ne bi niti videla. Po izpiranju pa ga za nekaj časa namoči v malce slani vodi.

Vročina, ki nastane pri kuhanju, raztrga kožice, ki obdajajo celice rastlinske hrane. Zato lahko tako hrano prej prebaviš, ker nima črevesje z razkrajanjem toliko dela. Človeška čreva niso tako dolga kakor črevesje rastlinojedcev in ne morejo zato tako zelo prebaviti trdne rastlinske stanične dele. Prav to govori zelo proti surovi hrani, ne pa proti vegetarijanstvu, ki je dostikrat potrebno.

Najvažnejša pri pripravljanju sočivja je ohranitev rudinskih soli in vitaminov. Zelenjavno in sočivje smeškuhati samo toliko, kolikor je potrebno, da postane mehko. Drugače se vse, kar je redilnega, razkroji in preide v vodo, kjer sočivje kuhaš. Te vode ne vrzi proč. Vzemi jo namestu toliko hvaljene mesne juhe. Še bolje je, če pripravljaš zelenjavno in sočivje z dušenjem ali pa na sami masti. Živalska mast zaradi velike množine kislin ni

priporočljiva. Najbolje tekne maslo, dober nadomestek pa so rastlinske masti in oljčno olje.

Za meso, ki pa ga ne priporočamo vsak dan, pomeni kuhanje izpremenitev mišičnih in kitastih vlaken v toliko, da ga zobje laglje raztrgajo in črevesje laglje predela.

Naša potreba po soli je dosti manjša kakor pa soli v resnici dobimo v jehih. V nekaterih jehih je že itak dovolj soli. Sol pospešuje in povzroči takojšnje izluženje zelenjave. Zato soli šele takrat, kadar je zelenjava že malonekuhana.

Med drugimi dišavami ne škodujejo muškat, cimet in žebice. Kolikor moreš, se ogiblji gorčice, popra pa sploh ni treba. Zelene začimbe kakor peteršilj in drobnjak so zelo koristne. Na nobeni solati ne bi smeje manjkati. Kis nadomestiš s citrono.

Poželenje po jedi ali, kakor pravimo, tek, zdudiš z okusno pripravo jedi. Jed mora sama vabiti! Človeku se pri pogledu na dobro pripravljeno jed začno zbirati sline, še preden pride jed v usta, kar pomeni, da so se začeli prebavni sokovi dražiti in je s tem zagotovljena dobra prebava.

Veliki trud, ki je gospodinji potreben za pripravo dobrega, okusnega kosa, ni proč vržen, in pregovor, da koso ne sme biti pripravljeno brez ljubezni, drži.

Seveda ima prav tudi pregovor, da gre moževa ljubezen skozi želodec. Dobra jed je pogoj za telesno in duševno ugodje. Ni prav, če govoriti gospodinju o „malenkostnem trudu“ pri kuhanju, saj je kuhanje njen glavni opravek. Kuhanje je umetnost, ki se podeduje od rodu do rodu. In dobra kuhinja je tudi podlaga zdravju v družini. Dr. C. Z.

JETRNI SIR

Potrebšine: 35 dkg svinjskih jeter, pol drugo deko čebule, malo pe-

teršilja, 30 dkg prekajene slanine, šepec popra in muškata.

Priprava: Mešanico iz sekljanih svinjskih jeter in desetih dkg slanine pasiraj in ocvri. Čebulo in peteršilj drobno sekljaj in primešaj obenem s soljo, poprom in muškatom. Tako dobljeno zmes obloži z drobnimi rezmi slanine in deni v model za škofov kruh in v srednje vroči pečici tričetr ure peci. Šele ko se shladi, jo razreži na rezine.

Palačinke

Potrebšine: 30 dkg moke, 2 jajci, 3 osminke litra mleka, sol, 2 žlici sladkorja, $\frac{1}{2}$ zavojčka Dr. Oetkerjevega pecilnega praška.

Priprava: Pomešaj moko, rumenjaka, mleko, sol, sladkor, pecilni prašek in sneg iz preostalih 2 beljakov. Iz te zmesi speci 6–8 palačink, jih napolni z marmelado, sirovim nadevom ali podobnim, zvij in potresi s sladkorjem.

Ako Vam naš list ugaja,

ga pokažite svojim prijateljem in ga pošljite kot tiskovino svojim sorodnikom v Francijo, Nemčijo, Ameriko in drugam.

Dame! Zahtevajte povsod Eau de Cologne „OLYMPIA“ Lekarna Trnkóczy - Ljubljana 33

Kupujte domače izdelke jugoslovanske tvornice

Dr. A. Oetkerja!

Šartelj!

Zmešaj 12 dkg surovega masla s 3 rumenjaki, dodaj 1 zavoj Dr. Oetkerjeve zmesi za Šartelj, $\frac{1}{4}$ litra mleka in čvrst sneg 3 beljakov. Testo naj gosto teče z žlice. Peci ga v dobro namaščenem modlu pri srednji vročini.

Dr. OETKERJEVE
specijalitete se dobijo v vseh špecerijskih in delikatesnih trgovinah.

Dr. OETKER, MARIBOR.

BUDDHA
čajne mešanice
so najboljše

TEA IMPORT

Ljubljana, Večna pot 5

Telefon št. 2626
Brzojavi Timport

KLEIN
LJUBLJANA
WOLFOVA ULICA ŠT. 4
Telefon št. 33-80

